

Gipuzkoa'ko sukalkintzak garaipen aundiak iritxi izan oi ditu, baña gutxi, oso gutxi ere, lengo azaroan Bartzelona'n lortu zuan antzekoa.

Urtero bezala, ta Bartzelona'n bertako *Hogar-Hotel*'ek antolatuta, berealdiko jan-edan-jaiak egin ziran.

Jai aietako bat gain-gaiñeko oturuntza bat izan zan. Picasso pintatzalleak berak oturuntza artako gertu zuan iragarki berezi bat, eta bertan bosteun-bat maikide bildu ziran: emengo ta atzerriko goiko mallako jatetxe-nagusi, sukaldari, moko-fin eta abar.

Ta jaki bat —legatza Goierri-erara— gipuzkoar batek, Beasain'go *Hostal Castillo*'ren nagusiak, Jose Castillo'k, serbitzatu zuan.

Are geiago: jaki ura Gipuzkoa'ko ola batean —Orbegozo-olan— landutako sukaldetxoetan gertua izan zan.

A! ta serbitzatu zanean, txalo ugariekin batera, Montjuich'eko Jauregi Nagusian *San-Sebastian-martxa* entzun zan...

* * *

Pescados de río, abadejos, ranas y caracoles deritza Naparroa'ko sukalkintzaz Bitor Manuel Sarobe Pueyo'k idatzi ta argitaratu duan liburutxo berriak.

Lenengoak, *Platos de Caza* zuan izenburua, ta beraren berri mugonez emen, atal ontan bertan, eman genduan orain bi urte.

Len ere izan ziran Naparroa'ko jan-edan-gaiak egoki erabilli zizutzen idazleak —Arraiza, Geno ta abar—, baña egungo egunean gai ontaz Sarobe'k egiten ari dan lana, iñolaz ere askozaz sakonagoa, zeatzagoa ta jatorragoa da noski.

Besarkada estu bat, adiskide. Ta aurrera!

* * *

Alvaro Cunqueiro'k, lengo urteko Nadal-sariaren *gallego* idazle irabazle ezagunak, jan-edan-gaiaz idatzitako berebiziko liburu eder bat argitaratu digu. *La Cocina Cristiana de Occidente* deritza ta, bere idaz-lan guziak bezala, txit ernagarria da.

Egia esan, Euskalerrri'ko jan-edan-gai gutxi erabiltzen dira liburu ortan.

Dana dala, egilleak beraren itzaurreko bukaeran onela esaten digu: «*Mi amigo don Pedro Mourlane Michelena solía decir que sin vino no hay cocina, pero sin cocina no hay salvación, ni en este mundo ni en el otro.*».

* * *

Gogoratuko zera noski, irakurle, nola orain illabete batzuek il zan Inazio Aldekoa, arabar erdal-idazle gazte ta ospetsua.

Iñolaz ere, nobela ta ipui-egille iaioa zan Aldekoa. Kritikalari batzuek, ipui-egille bezala, Chejov, Clarín eta Maupassant'en mallan ipintzen dute.

Aldekoa'k jan-edan-gaiak ere erabilli zituan bein baño geiagotan, eta egoki gañera, bere idaz-lanetan, batez ere *Gran Sol* deritzaion irakurgaiean.

Ta irakurgai au aipatu degun ezkerro, esan dezagun *Gran Sol* sekulan lurbira osoan idatzi diran itxas-nobela garaienetako bat dala. Ta gañera, nobela ortako gizakumeak —geienak beñepein— euskaldunak dirala.

Goiko Jauna'k Berekin beza gure adiskide on izan zan idazle bikaña.

* * *

Joan dan martxoko egun bat zan. Ta Madrid'en arkitzen giñan. Bazkalondoa, kopatxo bat artzeko asmoz, kafetxe dotore-samar ba-

tean sartu nintzan. Ta, barrunbean, lasai-lasai purua erreaz eserita, iru gipuzkoar adiskide —Jose, Joxe ta Josetxo— topatu nituan. Iru-rak arpegi gorri-alaiekin.

Ona emen, laburkiro, lauron artean, astiro-astiro ta irri-parrez, izan genduan elkarrizketa.

Nik.—Kaxo! Ondo bazkalduta, e?

Jose'k.—Bai ta ez.

Nik.—Bai ta ez?

Joxe'k.—Bai. Bai ta ez. Edo, obeto esateko, ez ta bai...

Nik.—Adar-jotzalleak ziñatela banitzekin, baña ez orrenbeste-koak...

Josetxo'k serbitzariari neretzat puru bat eta coñaka eskatu ondoren.—Barkatu, don Antonio. Sartu gera jatetxe batean eta bazkaldu degu, baña ez ondo. Orduan esan degu: bein etorriko gu Madrid'a, ta onela bazkalduta ta etxera buelta? Ez. Ta beste jatetxe batera joan gera, ta an, bai, txit ondo bazkalduta degu. Kosta ere ala egin zaigu baña.

Nik.—Orduan, bi aldiz bazkalduta dezute?

Irurak, batera.—Bai! Ta zer?

* * *

Bai literaturan bai erriaren aoan, gaur dan egunean len baño askozaz narratzako itzegiten da. Berdekeri ugari ere maiz asko irakurri ta entzuten ditugu.

Etzera beraz arrituko, irakurle —ta oker banago, barkatu—, guk lengoan Donostia'ko *Bar* batean entzun genduan elkarrizketa bat kontatzen badizugu.

Baso-ardo bana eskuan zutela ta erdi berdoztuta, bi kaletar izketan ari ziran. Bai, bi kaletar, baña euren barrunbean oraindik, eta abarka da guzti gañera, baserritar bana daramazkien orietakoak.

Entzun:

—Nik jan-edan kontu auetan badiat altxor ezkutu bat.

—Altxor ezkutu bat?

—Bai, jatetxetako neskameekin zer-ikusi duana.

—Ezin al ezakek isilpean bederik esan?

—*Bueno.*

—*Bota.*

—Bai emen Euskalerrria'n bai kanpoan —berdin Madrid'en edo Bartzelona'n, Zaragoza'n edo Torremolinos'en—, baldin jatetxeko mirabea euskalduna bada, ta berak ongi ta agudo serbitzatzeta nai badek, euskeraz bigun-bigun itzezin bear diok eta, izketaldiaren asieran, itximurtxo bat egin... ipur-masallean.

— Je, je!...

— Bein bakarrik utsegin ziak neri egikera onek. Azkoiti'ko ja-tetxe ezagun batean uan. Itximur egin nionean, neskatxa aserratu egin zitzaidaken...

— Je, je!...

— Bai, aserratu ta eskua geldirik edukitzeko esan.

— Je, je!...

— Bai, eskua geldirik edukitzeko, atzekaldian erlekisten bat ze-dukala-ta...

* * *

Lengo astean lagun-talde bat bildu giñan bazkaltzen Donostia'ko Parte zarreko Soziedade batean.

Bagiñan gure artean euskaltzale batzuek. Are geiago: sukaldaria bera ere euskaltzalea zan, eta onek, jaten asi baño len, bazkaria-ren euskeraz idatzitako *menu* bat aurkeztu zigun.

Menu artako jaki bat heperra zan. Bai,, heperra. Onela h'rekin eskribatuta agertzen zan.

Jakiña, bereala h'ren aldekoen eta kontrakoen artean berebiziko eztabaida sortu zan.

Ta, azkenean, bazkaria bukatu genduanean, h'ren aldekoak txit ona zegoala heperra esan zuten, eta kontrakoak, berriz, oso txarra. Maikide batek galdegin ziran neri:

— Iri ze iruditu zaik, ona ala txarra?

Ta nik erantzun nion:

— Erdipurdikoa...

* * *

Izkirimiri au aspaldikoa da, baña baditeke irakurle gazte batzuek ez ezagutzea.

Beiñola *trabena* batean bi euskaldunek elkarrizketa au izan omen zuten:

— Beraz, iretzat ardo guziak onak dituk?

— Bai.

— Guzi-guziak?

— Bai, motel, bai.

— Kakalardoa ere bai?

* * *

Lengo urteko Abendu'ko euskerazko «Bizkai'ko Bankua'ren Bo-

letíñ» ernagarrian, jaki-prestaera jator bi ezartzen ziran. Otxandio'koak edo, beintzat, Otxandio'n erabiltzen diranak noski. Ona emen itzez-itzez prestaera aietako bat:

«Eskalluak.—Oneik zelan ipini be, esango dogu jarraian. Kaxuelan prestau eta maian jaterakoan, sardeñoaz artu bakotxak berea, eta ez da platerik bear. Kaxuelan, orioa ta pipermiña besterik ezer ez da bear egon. Arraiñak amaitutakoan, orioa gelditzen da barruan eta orduan, ogiapurrak egin eta bota kazuelara, eta arrautza batzuk tortillea egin, eta orra eskallu osteko janaririk gozoena».

* * *

Lengo apirillean, Urtain'ek Europa'ko boseo-txapelketa irabazi ta andik egun batzuetara, Madrid'eko Txamartin-ballarako jatetxe jator-apal bateko sarreran, janari-errenkada berri bat ipiñi zuten. Eta errenkada artan, irugarren edo laugarren lerroan, jaki au ezartzen zan: «Urtain-arraultzak» (*Huevos Urtain*).

* * *

Len izendatu degun Inazio aldekoa'ren ipuitxo batean, gizaseme batek gutxi-gora-beera au esaten du: «Bai, nik jan det bein edo bein muskerra. Ta zueiri ere, seguro asko, txit ona irudiko zitzaizuteke. Legatzaren antza-edo du gustoz...»

Ta ainbeste esamesa sortu dituan zorioneko *Papillon* nobelan, berri, bere egille Henri Charrière'dio, Colombia'ko musker berde aundiak oso onak dirala jateko, ta euren aragia, zuria, xamurra ta ezta dala...

* * *

*Beterri'*ri.—Zuk aitatzen dituzun bertso oiek Martzelino Sorroa'renak dira, ta ez Pepe Artola'renak. Egia esan, atal onekin zerikusit gutxi dute, baña bai zerbait, eta, tira, or dijoazkitzu osorik eta itzez-itzez.

Pitxarreko botilla
besuan zuela
presaka kalietan
zijuan Mikela.
Amabiak zintzilik,

lanian senarra,
bañan otorduetan
bidian azkarra.

Edertasunen gañez
Mikela gaztia,
ikusteko zan arrek
zeraman aidia.

Nola Prantxisku zegon
kalia garbitzen,
asi ziran alkarri
galde t'erantzuten.

— Esan nazu, Prantxisku:
emen goi aldian
sagardorik onena
nun da?

— Kupelian.

— Arrayia! Ta nola
zera zu arkitzen
orrenbeste jakin da
kalia garbitzen?

* * *

Bidebieta'ri.—Zuk zure eskutitzan ezartzen dituzun gorapenak,
geiegizkoak dira. Dana dala, esker milla.

Gaiñerakoz, bai, baditeke noizbait nik urte auetan atal ontan
argitaratu dituan lantxo guziak, liburuxka batean biltzea ta berriro
azaltzea.

Urrengo zenbakian erantzungo diet zure beste galderi.

* * *

«Eleizkizunengatik eltzea erretzen uzten duan emakumea —dio
erdal-kanta errikoi-zar batek—, erdia aingerua da ta beste erdia, be-
rriz, deabrua».

A. A.